Cynllun Cynefin Cymru 2025 - Tiroedd Comin Safonau Dilysadwy

Safonau dilysadwy a chanllawiau ar gyfer dosbarthu methiannau:

Cynllun Cynefin Cymru 2025 - Tiroedd Comin

Fersiwn 1.0

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

*Dylid defnyddio'r ddogfen hon ar cyd a Matrics Cosbau Cymru i ddiffinio'r Difrifoldeb, Rhychwant a Parhad y cosbau.

Gofyniad - Cyffredinol			
Cymryd cyfrifoldeb am reoli a rheolaeth dros holl dir y contract er mwyn gallu cyflawni rhwymedigaethau'r contract. Rhaid amlinellu ffin y Contract yn ffisegol. Cynnal isafswm o 80% o borwyr actif ar dir y contract drwy gydol cyfnod y contract. Yr opsiynau: 1) Rheoli Lefelau Stocio (Stocio Safonol a Stocio Hyblyg) – Rhaid cadw dyddiadur stocio dyddiol (ar daenlen) o symudiadau da byw ar dir y contract ac oddi arno. 2) Cyfnod Caeedig y Gaeaf – Rhaid cadw dyddiadur stocio (ar daenlen) yn nodi symudiadau da byw oddi ar dir y contract ar ddechrau cyfnod caeedig y gaeaf a phan fydd y da byw wedi cael eu symud yn ôl i dir y contract. Cadw cofnod (ar daenlen) o fanylion yr aelodau a'r porwyr actif eraill ar dir y contract.			
Disgrifiad o'r Tor-amod	**Difrifoldeb**	**Rhychwant**	**Parhad**
Lle nad oes ffin ffisegol yn bodoli ac nad yw'r ffin wedi'i marcio'n briodol.	**Isel**	**Rhychwant 1**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**
Ni chynhaliwyd isafswm o 80% o borwyr actif drwy gydol cyfnod y contract.	**Isel** - llai nag 80% ond mwy na 75%. **Canolig** - llai na, neu'n gyfwerth â 75% ond mwy na 50%. **Uchel** - llai na 50% neu'n hafal i hynny	**Rhychwant 4**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**

Rheoli Opsiynau Lefelau Stocio – Heb gadw dyddiadur stocio digonol. Neu Opsiwn ar gyfer Cyfnod Caeedig y Gaeaf – Heb gadw dyddiadur stocio digonol.	**Isel** – methiant i gofnodi manylion cywir am un symudiad anifeiliaid. **Canolig** – methiant i gofnodi mwy nag un symudiad anifeiliaid yn gywir. **Uchel** – Dim cofnodion neu dim cofnod ar gael ar gais.	**Rhychwant 1** **Rhychwant 4 -** (Dim cofnodion neu dim cofnodion ar gael ar gais – Tor-amod difrifol uchel yn unig).	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**
Heb gadw cofnod o fanylion yr aelodau na'r porwyr actif eraill.	**Isel** – Cadwyd cofnod o'r holl aelodau a'r porwyr actif ond daethpwyd ar draws anghysondebau (yn yr arolygiad). **Canolig** – Cofnodion ar gael ond nid ydynt yn rhoi manylion yr holl aelodau a'r porwyr actif. **Uchel** – Dim cofnodion neu dim cofnod ar gael ar gais.	**Rhychwant 1** **Rhychwant 4 -** (Dim cofnodion neu dim cofnodion ar gael ar gais – Tor-amod difrifol uchel yn unig).	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**

Gofyniad – Y Cod Tir Comin			
Cadwch holl ffiniau traddodiadol presennol gan gynnwys cloddiau pridd, waliau cerrig sychion, gwrychoedd a ffensys llechi. Cadwch holl nodweddion archeolegol a hanesyddol gan gynnwys cloddiau, meini hirion, bryngaerau, tomenni claddu, cytiau crwm, corlanau defaid a chuddfannau hela’r grugiar. Cadwch yr holl safleoedd daearegol a nodweddion craig gan gynnwys clogwyni, cerrig brig, sgri a cherrig mân. Peidiwch â gosod unrhyw systemau draenio na ffosydd newydd nac addasu/ailagor unrhyw systemau draenio neu ffosydd presennol. Peidiwch â thorri na thynnu unrhyw fawn neu waddodion oni bai fod yr hawliau gan yr ymgeisydd i wneud hynny. Peidiwch â chreu rhigolau yn y tir drwy ddefnyddio peiriannau’n amhriodol. Dim ond yn unol â rheoliadau llosgi Grug a Glaswellt y mae caniatâd i losgi. Peidiwch â llosgi gorgors. Cyn mynd ati i losgi ar unrhyw SDdGA, Ardal Cadwriaeth Arbennig neu Ardal Gwarchodaeth Arbennig, mae angen caniatâd gan Cyfoeth Naturiol Cymru. Cynnal yr holl goetiroedd a phrysgwydd brodorol presennol, pyllau dŵr, pyllau dŵr tymhorol, afonydd a nentydd. Ni chaniateir troi’r pridd, trin y tir nac ail-hau ac eithrio ar dir pori presennol sydd wedi’i wella neu dir wedi’i drin. Ni chaniateir defnyddio calch, gwrtaith anorganig ac organig (gan gynnwys tail neu slag) ac eithrio ar dir pori presennol sydd wedi’i wella neu dir wedi'i drin. Cydymffurfio â gofynion cyfreithiol sy’n ymwneud â hawliau tramwy cyhoeddus presennol sydd ar y tir, gan gynnwys peidio â’u rhwystro. Rhaid caniatáu mynediad ar droed i'r holl dir y nodwyd ei fod ar gael ar gyfer mynediad o'r fath ar y mapiau a baratowyd o dan Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000. Cydymffurfio â’r gofynion ar borthi atodol ar yr holl dir contract. Mae rhai adrannau o’r safonau dilysadwy hyn yn destun gofynion trawsgydymffurfio penodol. Bydd cyfeiriad at y gofynion hyn yn cael ei restru yn erbyn y tor-amodau.			
Disgrifiad o’r Tor-amod	**Difrifoldeb**	**Rhychwant**	**Parhad**
Tystiolaeth nad yw’r ffiniau traddodiadol presennol wedi cael eu cadw.	**Isel** – Hyd at 50m **Canolig** – 50-100m **Uchel** – 100m a mwy	**Rhychwant 1**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**

Tystiolaeth nad yw nodweddion archeolegol a hanesyddol gan gynnwys cloddiau, meini hirion, bryngaerau, tomenni claddu, cytiau crwm, corlannau defaid a chuddfannau hela'r grugiar wedi cael eu cadw.	**Canolig** – lle nad yw'r difrod sydd wedi digwydd yn effeithio ar gyfanrwydd y nodwedd. **Uchel** – wedi dinistrio, dileu neu ddifrodi nodweddion sy'n effeithio ar gyfanrwydd y nodwedd.	**Rhychwant 4**	**Parhaol** **Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2**
Tystiolaeth nad yw safleoedd daearegol a nodweddion creigiog, gan gynnwys clogwyni, cerrig brig, sgri a cherrig mân, wedi cael eu cadw.	**Canolig** – lle nad yw'r difrod sydd wedi digwydd yn effeithio ar gyfanrwydd y nodwedd. **Uchel** – wedi dinistrio, dileu neu ddifrodi nodweddion sy'n effeithio ar gyfanrwydd y nodwedd.	**Rhychwant 4**	**Parhaol** **Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2**
Tystiolaeth o borthi atodol amhriodol	**Lleiafswm – Llythyr Rhybudd -** tystiolaeth o borthi atodol ond dim difrod **Canolig** – tystiolaeth o borthi atodol a difrod i dir cynefin e.e. nitreiddio pridd drwy sathru **Uchel -** Porthi atodol anaddas iawn lle mae difrod i dir cynefin na ellir ei adfer i'w gyflwr gwreiddiol erbyn diwedd y tymor tyfu.	**Rhychwant 1**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**
Tystiolaeth bod llosgi wedi digwydd ac nad yw wedi digwydd yn unol â'r Rheoliad Llosgi Grug a Glaswellt (2008) a'r cod Llosgi Grug a Glaswellt	**Mesuradwy** – Tystiolaeth o losgi ar ardal â maint o 1ha neu lai.	**Mesuradwy**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**

	Uchel – Tystiolaeth o losgi ar ardal sy'n fwy na 1ha o ran maint.		
Tystiolaeth bod draeniau neu ffosydd newydd wedi cael eu gosod neu fod systemau draenio neu ffosydd presennol wedi cael eu haddasu.	**Isel** – Hyd at 50m **Canolig** – 50-100m **Uchel** – 100m a mwy	**Rhychwant 1**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**
Tystiolaeth bod mawn neu waddod wedi cael ei symud pan nad oes gan yr ymgeisydd hawliau i wneud hynny.	**Uchel**	**Mesuradwy**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**
Tystiolaeth bod rhigolau wedi cael eu hachosi gan ddefnydd amhriodol o beiriannau.	**Isel** – Hyd at 1ha **Canolig** – 1-3ha **Uchel** – 3ha a mwy	**Mesuradwy**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**
Tystiolaeth nad yw coetiroedd a phrysgwydd brodorol, pyllau dŵr, pyllau dŵr tymhorol, afonydd a nentydd wedi cael eu cynnal.	**Uchel**	**Rhychwant 4**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**
Tystiolaeth bod gwaith aredig, trin y tir a/neu ail-hadu amhriodol wedi digwydd.	**Mesuradwy** – 1ha neu lai. **Uchel** – Mwy nag 1ha	**Mesuradwy**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**
Tystiolaeth bod gwrtaith calch, anorganig neu organig wedi cael ei ddefnyddio ar dir contract.	**Mesuradwy** – 1ha neu lai **Uchel** – Mwy nag 1ha	**Mesuradwy**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**
Tystiolaeth o beidio â bodloni gofynion cyfreithiol sy'n ymwneud â Hawliau Tramwy Cyhoeddus presennol o dan ddarpariaethau Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000.	**Canolig**	**Rhychwant 1**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2**

Gofyniad – Rheoli Lefelau Stocio			
Dull Lefel Stocio Safonol Cyfrifir y lefelau stocio uchaf bob chwarter a byddant yn cael eu darparu mewn Unedau Da Byw yn Adran 4 ffurflen gais Tir Comin Glastir. Bydd y Gymdeithas Bori yn ymrwymo i gadw ar neu islaw'r lefelau stocio chwarterol uchaf bob dydd yn ystod y chwarter. Nid cyfartaledd yw'r lefelau stocio hyn, ond terfyn uchaf, na ellir mynd y tu hwnt iddo ar unrhyw ddiwrnod. Dyma'r cyfnodau chwarterol: 1 Ionawr i 31 Mawrth 1 Ebrill i 30 Mehefin 1 Gorffennaf i 30 Medi 1 Hydref i 31 Rhagfyr **Dull Lefel Stocio Hyblyg** Er mwyn dangos bod y gofynion stocio hyblyg yn cael eu bodloni, rhaid i'r Gymdeithas Bori gwblhau amserlen stocio i'r dyfodol. Rhaid i'r Gymdeithas Bori ymrwymo i beidio â mynd y tu hwnt i'r nifer uchaf o unedau da byw a nodir yn yr atodlen stocio i'r dyfodol ar unrhyw ddiwrnod ar dir y contract hwnnw.			
Disgrifiad o'r Tor-amod	**Difrifoldeb**	**Rhychwant**	**Parhad**
Tystiolaeth o fynd y tu hwnt i'r lefelau stocio uchaf.	**Isel** – naill ai, llai na 3% o gyfanswm yr unedau da byw a ragnodir neu hyd at 5 o unedau da byw (pa un bynnag yw'r nifer isaf o unedau da byw). **Canolig** – naill ai, mwy na 3% a llai na 5% o gyfanswm yr unedau da byw a ragnodir neu fwy na 5 a llai na 15 o unedau da byw (pa un bynnag yw'r nifer isaf o unedau da byw). **Uchel** – naill ai, mwy na 5% o gyfanswm yr unedau da byw a ragnodir neu fwy na 15 o unedau da byw (pa un bynnag yw'r nifer isaf o unedau da byw).	**Rhychwant 4**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**

Gofyniad – Rheoli Lefelau Stocio			
<u>Opsiwn Cyfnod Caeedig y Gaeaf</u> Rhaid i’r Gymdeithas Bori ymrwymo i sicrhau bod yr holl dda byw yn cael eu symud o dir y contract am gyfnod parhaus a bennwyd ymlaen llaw rhwng 1 Tachwedd a 31 Mawrth bob blwyddyn. Os bydd y Gymdeithas Pori yn dymuno newid dyddiad dechrau’r cyfnod caeedig yn y blynyddoedd dilynol, yna mae’n rhaid iddynt roi gwybod yn ysgrifenedig i Lywodraeth Cymru am y dyddiad newydd o leiaf 30 diwrnod cyn y bydd disgwyl i’r cyfnod heb stoc ddechrau.			
Disgrifiad o’r Tor-amod	**Difrifoldeb**	**Rhychwant**	**Parhad**
Tystiolaeth na chafodd yr holl stoc ei symud o dir y contract yn ystod y 90 diwrnod o Gyfnod Caeedig y Gaeaf sydd yn y contract.	**Isel –** hyd at 5 uned o dda byw. **Canolig –** mwy na 5 a llai na 15 uned o dda byw. **Uchel** – mwy na 15 uned o dda byw.	**Rhychwant 4**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**
Tystiolaeth na roddwyd gwybod i Lywodraeth Cymru o leiaf 30 diwrnod cyn unrhyw newidiadau i’r cyfnod heb stoc y cytunwyd arno.	**Canolig**	**Rhychwant 4**	**Modd ei gywiro 1 –** llai na 30 diwrnod o hysbysiad ond wedi rhoi hysbysiad cyn dechrau’r cyfnod heb stoc. **Modd ei gywiro 2 –** hysbysiad yn ystod y cyfnod heb stoc y cytunwyd arno. **Parhaol –** heb dderbyn hysbysiad, wedi cael hysbysiad ar ôl i’r cyfnod heb stoc y cytunwyd arno ddod i ben, neu fod Llywodraeth Cymru wedi ei nodi cyn i unrhyw hysbysiad gael ei wneud.

Gofyniad – Hysbysiadau o newidiadau posibl i gontract			
Rhaid rhoi gwybod i Lywodraeth Cymru o fewn 30 diwrnod i unrhyw werthiant neu drosglwyddiad tir yn y Contract neu pan nad yw’r Gymdeithas Bori bellach yn bodloni’r gofyniad ar gyfer 80% o Borwyr Actif.			
Disgrifiad o’r Tor-amod	**Difrifoldeb**	**Rhychwant**	**Parhad**
Mae’r contract yn ei gwneud yn ofynnol i roi gwybod am werthiannau a throsglwyddiadau o fewn 30 diwrnod.	**Isel** - Cafwyd hysbysiad, ond nid o fewn 30 diwrnod. **Canolig -** Heb dderbyn hysbysiad.	**Rhychwant 1**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**
Methiant i hysbysu Llywodraeth Cymru o newidiadau i aelodaeth y Gymdeithas Bori o fewn 30 diwrnod i fynd o dan y lefel hon	**Isel**	**Rhychwant 4**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**

Taliadau Rheoli Ychwanegol

Taliad Rheoli Ychwanegol Opsiwn 400 – Rheoli Stoc			
Cydymffurfio â chynllun rheoli stoc y cytunwyd arno gyda'ch rheolwr contractau.			
Disgrifiad o'r Tor-amod	**Difrifoldeb**	**Rhychwant**	**Parhad**
Tystiolaeth na chydymffurfiwyd â'r cynllun rheoli stoc	**Canolig**	**Mesuradwy**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**

Taliad Rheoli Ychwanegol Opsiwn 401 – Pori Cymysg			
Rhaid i o leiaf 30% o'r unedau da byw fod yn wartheg sy'n pori ym mhob blwyddyn galendr. Rhaid i o leiaf 15% o'r unedau da byw fod yn ddefaid sy'n pori ym mhob blwyddyn galendr			
Disgrifiad o'r Tor-amod	**Difrifoldeb**	**Rhychwant**	**Parhad**
Tystiolaeth na lynwyd wrth yr unedau isaf o dda byw	**Isel** – naill ai, llai na 3% o gyfanswm yr unedau da byw a ragnodwyd neu hyd at 5 o unedau da byw (pa un bynnag yw'r nifer isaf o unedau da byw). **Canolig** – naill ai, mwy na 3% a llai na 5% o gyfanswm yr unedau da byw a ragnodir neu fwy na 5 a llai na 15 o unedau da byw (pa un bynnag yw'r nifer isaf o unedau da byw). **Uchel** – naill ai, mwy na 5% o gyfanswm yr unedau da byw a ragnodwyd neu fwy na 15 o unedau da byw (pa un bynnag yw'r nifer isaf o unedau da byw).	**Mesuradwy**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**

Taliad Rheoli Ychwanegol Opsiwn 411 – Lleihau Stocio			
Cydymffurfio â’r cynllun pori sy’n rhoi manylion y gostyngiad ychwanegol sydd ei angen yn y stoc.			
Disgrifiad o’r Tor-amod	**Difrifoldeb**	**Rhychwant**	**Parhad**
Tystiolaeth na chydymffurfiwyd â’r cynllun pori	**Canolig**	**Mesuradwy**	**Modd ei gywiro 1** **Modd ei gywiro 2** **Parhaol**